DOI: 10.5578/ced.20219710 • *J Pediatr Inf 2021;15(3):197-198*

Bağışıklama ve Aşı ile İlgili Sorular ve Kısa Cevaplar

Questions on Immunization and Vaccination and Short Answers

Ateş Kara(İD)

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalı, Ankara, Türkiye

Makale atıfı: Kara A. Bağışıklama ve aşı ile ilgili sorular ve kısa cevaplar. J Pediatr Inf 2021;15(3):197-198.

Soru 1: Rutin aşı uygulama zamanı gelen bir bebeğin SARS-CoV-2 pozitif olduğu öğrenilirse nasıl hareket edilmelidir?

Genel olarak kabul edilen yaklaşım, gerek Sağlık Bakanlığı, gerek Dünya Sağlık Örgütü, gerekse diğer ülke otoritelerinin (Amerika Birleşik Devletleri Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi, İngiltere – Birleşik Krallık, Sağlık Otoritesi NICE kılavuzu) önerileri COVID-19 döneminde, rutin aşı uygulamalarının gerek çocuklar, gerekse yetişkinler için ertelenmeden uygulanmasıdır. Ancak bu durumda Sağlık Bakanlığı'nın önerisi, aşı uygulanmasının ertelenmesi şeklindedir (1). Bebeğin semptomunun olup olmamasından bağımsız olarak pozitif olduğu için karantina süresince aşısının ertelenmesi ve aşısının karantina kurallarına uygun olarak sonlandırılmasını takiben aşılanmasıdır. Burada temel amaç sağlık çalışanlarının olası temas riskini ortadan kaldırmaktır. Amerikan Pediatri Akademisi'nin de önerisi benzer şekildedir. Annenin pozitif tespit edildiği ve bebeğin negatif olduğu durumlarda bebeğin normal izleminin ve aşılanma takvimimin uygulanması genel olarak önerilen takip şeklidir (2,3). Ancak bu durumda annenin karantina kurallarına uyması ve negatif olduğu bilinen bir aile bireyi ile çocuğun izleminin gerçekleştirilmesi tercih edilen yaklaşım olmalıdır. Eğer negatif bir aile bireyi bebeğin takibi ve/veya aşılanması için için getiremeyecek ise, annenin karantina sürecinin sonunda aşılamanın ve takibin gerçekleştirimesi uygun olacaktır.

Soru 2: Aşı uygulamasında kontrendikasyon ile dikkat edilmesi gereken durum arasında fark nedir?

Genel ifade ile bir aşının kontrendikasyonu, aşılanan kişide uygulanması planlanan aşı ile ilişkili olarak, ciddi, hayatı tehdit edici istenmeyen etkinin ortaya çıkma riskinin çok yüksek olmasıdır. Bu durumda aşının uygulanmaması gerekir. Aşıların kontrendikasyonları, genel olarak kendi kısa ürün bilgilerinde ve kullanma talimatlarında yer almaktadır. Ancak bazı özel durumlarda, örneğin elde edilmiş bilgilerin çok kısıtlı olması veya olası risklerin netleşmemiş olmasına rağmen yüksek olduğu durumlarda, sağlık otoriteleri de aşıyı belirli koşul veya kişiler için kontrendike olarak değerlendirebilir.

Aşı için dikkat edilmesi gereken durum ise, belirli aşının uygulanması ile aşı uygulanan kişide ciddi istenmeyen etkinin ortaya çıkma ihtimalinin var olduğu durumlar için geçerlidir. Bu durum bazı koşullar için tanı konulmasında güçlüğe neden olabilir ya da uygulanan aşı ile istenilen korunma düzeyinin elde edilmediği koşullar için de geçerli olabilir. Örneğin, orta veya ağır hastalığı olan birisinin aşılanmaması, kişinin olası tablosu için tanı konulmasını kolaylaştıracaktır, aşılanması durumunda aşının veya istenmeyen etkilerinin klinik tablo üzerindeki etkisi nedeni ile tanı güçlüğü yaşanabilir. Eğer dikkat edilmesi gereken durum söz konusu ise, aşılanacak kişiye ulaşma ile ilgili sıkıntı yaşanma olasılığı yok ise, aşının ertelenmesi aşılanacak kişiyi riske atmıyor ise aşının uygulanması ertelenebilir. Ayrıca aşı uygulmasının olası avantajları ve aşı uygulanmasının dikkat edilmesi gereken durumun ge-

Yazışma Adresi/Correspondence Address

Ateş Kara

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,
Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalı,
Ankara-Türkiye

E-mail: ateskara@hacettepe.edu.tr

Geliş Tarihi: 01.09.2021 **Kabul Tarihi:** 29.09.2021 **Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 28.10.2021

©Telif Hakkı 2021 Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları ve Bağışıklama Derneği.
Makale metnine www.cocukenfeksiyon.org web sayfasından ulaşılabilir.

lişmesi gibi riskler ile değerlendirilerek aşının uygulanmasına karar verilmelidir.

Soru 3: G6PD eksikiği olan çocuk ve yetişkinlerde kontrenendike olan aşı var mıdır? Aşı uygulanmasında dikkat edilmesi gereken farklı bir özellik bulunmakta mıdır?

Yenidoğan döneminde uzamış sarılık ile karşımıza çıkabilen G6PD eksikliği, yaşam boyu devam eden ve ataklar halinde eritrositlerin hemolizi ile seyreden göreceli olarak nadir bir klinik tablodur. Glukoz 6 fosfat dehidrogenaz (G6PD) eksikliği, genetik geçiş ile nesiller arasında aktarılan, belirli gıdalar, stres, ilaçlar, enfeksiyon gelişimi ile eritrosit yıkımına neden olan bir kalıtsal hastalıktır. X geni üzerinden resesif olarak kalıtıldığı için, erkeklerde daha sık olarak görülür ve erkeklerde semptomatik olma da daha sıktır. Ancak kadınlarda da G6PD geninin iki kopyasında birden mutasyon olması durumunda klinik olarak tablo ortaya çıkabilir. Bazı kadınlar erkekler kadar ağır klinik bulgulara sahip olabilir. Özellikle, glukoz 6 fosfat dehidrogenazın olmadığı veya çok ciddi eksikliğinde, eritrositlerin yıkımı, erittositlerde ciddi oksidatif stres gelişimine neden olan bakla gibi yiyecekler, ilaçlar ve enfeksiyon durumunda ortaya çıkmaktadır. Özellikle Doğu Akdeniz, Asya, Afrika'da göreceli olarak daha sık görülmektedir. Kişiler genellikle asemptomatiktir ve hatta hayatları boyunca herhangi bir şikayetleri de olmayabilir. Bununla beraber nadiren kronik hemolitik anemi tablosu olan G6PD eksikliği olanlarda bulunmaktadır.

Aşılar ile özellikle ataklara neden olabilecek enfeksiyonların önlenmesi ile hastaların klinik şikayetlerinin gelişimi önlenebilir. Gerek viral enfeksiyonlar, gerek ise bakterilerin neden olduğu enfeksiyonlar ile G6PD eksikliği olanlarda hemolitik anemi gelişebilir. Bugüne kadar uygulanan aşıların G6PD eksikiliği olanlarda risk yarattığı gösterilmiş değildir. Bu açıdan değerlendirildiğinde aşılar, G6PD eksikliğinde risk yaratan ilaçlar arasında değildir.

Bu bilgiler ışığında G6PD eksikliği olanlar, rutin aşı uygulanan alanlarda, herhangi bir ilave önlem alınmasına gerek kalmadan aşılanabilir. Bugünkü bilgilerimize göre farklı platformlarda gelişitirilmiş SARS-CoV-2 (COVID-19) aşıları için de herhangi bir risk bulunmamaktadır.

Kaynaklar

1. *T.C. Sağlık Bakanlığı COVID-19 Bilgilendirme Platformu. Available from: https://covid19.saglik.gov.tr* ***[CrossRef]***
2. *American Academy of Pediatrics. 2019 Novel Coronavirus COVID-19 Infections. Available from: https://www.aap.org/en/pages/2019-novel-coronavirus-covid-19-infections/clinical-guidance/* ***[CrossRef]***
3. *American Academy of Pediatrics. 2019 Novel Coronavirus COVID-19 Infections: Guidance on Prividing Pediatric Well Care During COVID-19. Available from: https://www.aap.org/en/pages/2019-novel-coronavirus-covid-19-infections/clinical-guidance/guidance-on-providing-pediatric-well-care-during-covid-19/* ***[CrossRef]***